

KUŽIŠ ?!

LIST ZA MLADEŽ - 27. SVIBNJA 2011. - BROJ 43

ISSN 1452-9181 COBISS.SR ID 225583303

IZDVAJAMO:

FOTOREPORTAŽA:

Prva generacija maturantica na hrvatskom jeziku – 4-5

TEMA:

Dobrodošlica za vojvođanske bruce u Hrvatskoj – 7

SPORT: Katarina Hasanbašić – 10

PROMIŠLJANJA:

Žena muškarac – 18-19

INTERVJU:

Dražen Žerić Žera – 20-21

FOTO MJESECA

KUŽIŠ ?!

List je besplatan

Osnivač:

NIU »Hrvatska riječ«

Nakladnik:

NIU »Hrvatska riječ«

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika:

Ivan Karan

Urednik izdanja:

Davor Bašić Palković

Suradnici:

Antonija Sudarević, Marija Mukić,

Ivana Rudić, Anita Klinac

Lektura:

Katarina Vasiljčuk

Redaktura:

Zvonimir Perušić

Korektura:

Mirko Kopunović

Tehnički prijelom:

Thomas Šujić, Jelena Ademi

Fotografije:

Zoran Vukmanov Šimokov, Vedran Jegić

E-mail:

kuzis07@gmail.com

Web:

www.hrvatskarijec.rs

Tisak:

»Rotografika« d.o.o. Subotica

List izlazi uz potporu

Tajništva za informiranje

Autonomne Pokrajine Vojvodine,

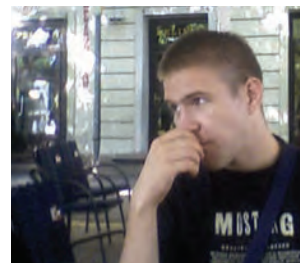
kao i uz povremenu potporu

Pokrajinskog tajništva

za kulturu i Ministarstva

kulture Republike Srbije

POVIJESNI SVIBANJ

Piše:

Pero Peić Tukuljac

O ho-ho... zar je već toliko sati (23,17)? A nisam još ni počeo pisati. I nisu samo sati u pitanju. Datum je 21. svibnja, što se mene tiče, tebi čitatelju je vjerojatno 27. ili još i dalje, u ovisnosti o tome kad si otvorio ovaj naš časopis. Mada, nisam siguran da je taj skoro čitav tjedan razlike pretjerano značajan, niti da će se za par dana dogoditi štogod vrijedno spomena. A moram istaknuti kako je, bar što se mene tiče, ovaj svibanj 2011. protekao (ne, nije protekao, on je prorurio pokraj mene) a da ga nisam stigao pošteno ni za zdravlje priupitati. I da budem iskren, volio bih da ovaj svibanj malo duže traje...

Možda pretjerujem, a netko bi rekao da definitivno prelazim granicu objektivnosti, no meni je ovaj svibanj bio skoro pa povijesan. Eto, čuo sam na radiju (ili vidio na TV-u) kako su američki obavještajci usmrtili Bin Ladena. No, ovu informaciju zapisujem odveć ironično, jer za mene, dragi čitatelju, takva vijest nije povijesna već posve očekivana, te se sad najčuveniji terorist druži sa stankom Jimom Morisonom, lady Dianom ili nekim sličnim čija je smrt također sumnjiva ili predstavljena s izvjesnom dozom podozrenja.

Sve u svemu, za mene je povijesni trenutak bio odlazak na ovogodišnji Trenchtown. Od jednog samozvanog te samoukog i pomalo prepotent-

nog umjetnika poput mene, svakako bi se moglo očekivati da je na festivalima kao što je Trench iskusni kamper koga svi poštuju i od koga traže savjet tipa – što kuhati za večeru ili koji je sapun najbolji te koja je tuš kabina najpouzdanija. Međutim, moja malenkost nikad nije kampirala. Meni je sasvim dovoljna bila činjenica da sam bio tamo tri dana za vrijeme obdanice u vremenskom rasponu od podne pa do osam navečer. Tamo kad se svi silni kamperi probude, odu nekud izvan ograđenog prostora zvanog Etno kamp, vjerojatno napuniti svoje kamperske potrošačke korpe različitim sadržajima različite kvalitete, u ovisnosti o ukusu te platežnoj moći. Pa eto, da priznam, ja sam tamo bio u ulozi trgovca/prodavača ručno rađenog unikatnog te jednim dijelom unisex nakita. Dakle, ljudi su mi prilazili, a bogme i ja njima. A bogme sam upoznao i tog preiskusnog kampera kome se momci i cure obraćaju u vezi svega i svačega. Igor se zove. Možda ga i poznaješ čitatelju, a možda te boli uvence i za njega, a i za mene. No svejedno. Ja sam ga, eto, stigao tek priupitati kakva je atmosfera među trencherskim kamperima, i kad su sinoć legli. Drugog dana festivala je to bilo. Odgovorio mi je da ne zna, jer je on legao dosta rano kako bi s uživanjem i mogao pratiti taj drugi dan festival, koji je iz nekog razloga favorizirao.

E sad, da budem iskren, a drukčiji niti ne mogu biti, ja sam posve zaboravio tko je kad svirao. Sve mi je to nekako zbrkano. Valjda zato što sam navečer odlazio svojoj kući spavati te brojati golemi novac (zagonetno se smijuljim) od unikatnog, ručno rađenog i jednim djelom unisex nakita. Ono što me je obradovalo su tonske probe koje su se odvijale tijekom mog dnevnog boravka tamo. One su se istodobno kosile s glazbom koju je puštao neki DJ s druge strane mog strehom pokrivnog stola/štanda. E sad, bio je taj saksofonist što je svirao s tim Vladom Divljanom, što se ukombinirao s tim funky regge DJ-om, te nisam bio siguran tko svira, a tko ne svira. Još mi se veoma dopala ta dramska radionica čiji su polaznici bili već spominjani u ovom pasusu – kamperi. Radionicu je vodio čuveni, kako ja volim kazati, režisač po imenu Branislav Trifković. U svojoj izvedbi, koja je imala premijeru trećeg i posljednjeg dana festivala, najbolje su opisali životne aktivnosti kampera. Od svakodnevnih rutinskih aktivnosti pa do provoda, s meni jasnom porukom da je druženje zakon. Ja sam Bane tu pozajmio reflektor, pa sam i ja na neki način sudjelovao u predstavi. Vraški svijetli taj reflektor, to je i inače model koji se koristi na snimanjima pravih filmova. Čak sam i jednu svirku odslušao i odgledao. Ljudske potrebe se zove bend

i mogu samo reći kako mi se koža naježila.

Eto, od čitavog svibnja ja samo jedan festival spomenuh. Vrlo subjektivno ću još reći kako sam, nakon dulje stanke, izašao u grad. Bila je to turneja Jelen Top 10. Turneja, koja je produkt istoimene emisije, imala je za cilj mladima diljem zemlje ponuditi najbolje domaće rock bendove, koji se ipak ne mogu vidjeti baš redovito. Meni je svirka bila dobra, izdvojio bih Obojeni program (a moja žena Darkwood Dub). Ipak, ubola me u oko činjenica da je u MKC-u »Nepkör« te večeri prosjek godina publike iznosio nekih tridesetak godina. Naravno, to ne znači da tridesetogodišnjaci nisu mladi ljudi, ali definitivno nisu grupa koja je ciljana, kao što piše u najavnom tekstu (na netu, jel). Dakle, mladi nisu dominirali, i pokraj činjenice da je za maturante školska godina svršena, te da su ushićeni. Svatko ima svoj ukus, no moda je takva da maturanti izgleda više vole trubače, što se i moglo vidjeti, ako ste se čitatelju šetali ovih dana, primjerice u Subotici.

Nisam stigao dotaknuti se »Noći muzeja«, ali i ona je bila zanimljiva.

Danas je bilo baš sunčano, plus 32 stupnja. Noć se uveliko spustila, nebo plamti, grmi i sijeva. Kiša će pasti, sva djeca će brzo narasti, brzo kao što vrijeme teče, kao svibanj što je nestao i idući mjeseci što će. Ili neće?

PRVA GENERACIJA MATURANTICA NA HRVATSKOM JEZIKU

Slavlje pred nove izazove

Kao i svaki drugi razred imale smo i dobrih i loših dana, dobrih, ali i loših ocjena

O dijelo, haljine, cipele, frizura, šminka, sve se to spremalo za jedan dan. Taj dan, ta subota 21. svibnja, bio je važan za sve maturante Gimnazije »Svetožar Marković« u Subotici, ali na poseban način za prvu generaciju: pažnja, maturantica na hrvatskom jeziku.

Kada se sjetim kako nas je na samom početku bilo teško okupiti, imam osjećaj kao da je to bilo jučer. Šesnaest novih gimnazijalki, pomalo izgubljenih u novom svijetu, krenule smo u osvajanje srednje škole kao i svi ostali prvaši. Bile smo premještane u drugu zgradu, neke su učenice odlazile, nekoliko novih ih je došlo, razredni se starješina svako malo mijenjao. Ali evo do kraja je stiglo nas dvanaest djevojaka s razrednom Željkom Kovač, koja je kao peta razredna kod nas imala najduži staž. Pitate se možda – zašto samo djevojke? Pa, iskreno ne znamo ni mi, ponekad mislimo da su nas se dečki uplašili: ipak nije lako ići u razred s dvanaest djevojaka. Na profesore smo, mislim, ostavili dobar

dojam. Na neki način bile smo im miljenice, jer kako oni kažu, milina je bila raditi s tako malim brojem mirnih djevojaka.

No, da ne mislite kako je sve bilo tako divno. Nije. Kao i svaki drugi razred ima-

le smo i dobrih i loših dana, dobrih, ali i loših ocjena. Međusobnih neslaganja i prepiranja. Ipak je to dvanaest različitih mišljenja, nemoguće je svakom ugoditi. Tako su se s vremenom stvorili, kako to mi

Na Plavoj fontani

kažemo, mali klanovi. Podijelile smo se po redovima: 1) red do vrata 2) srednji red 3) red do zida. Red do vrata, tzv. »pametnjakovičke«, iz šale o sebi kažu sljedeće: »Naš je red poznat pod nazivom red do vrata, ne samo zbog položaja, nego i zbog duhovne dužnosti da drugima otvaramo vrata – vrata slobodoumnosti. Naša karizma i šarm na čelu su 4. f razreda i vode ga u slobodu.« Eto, u njihovom redu vode se uglavnom ozbiljni razgovori, o školi, učenju, fakultetu. O svemu što je srednjem redu dosadno. To vam je red koji je najopušteniji, one razbijaju tišinu, kvare mir i red, zbijaju šale, a profesori ih tijekom predavanja elegantno pogledom preskoče. A red do zida, pa to vam je neutralan red, one su nešto između prva dva reda. Razgovori im znaju biti veoma ozbiljni, ali i veoma neozbiljni.

Ah da, čudan smo mi razred, ne biste nam vjerovali da smo to mi, kad biste nas malo bolje upoznali. Jest da smo sve različite, no trenutačno se bavimo istim stvarima: odabirom fakulteta (odnosno to smo već odabrali), učenjem, pripremanjem ili za prijamni ovdje u Srbiji ili za državnu maturu u Hrvatskoj. Još između svega toga, trebalo je osmisliti haljinu za maturalsnu večer, odnijeti je krojačici ili se, pak, uputiti u neki veći grad i kupiti si odgovarajući model. Kad bi samo haljina bila problem, ali tu su i cipele, frizura, šminka,

S razrednom Željkom Kovač

nakit, sva ta strka i zbrka za samo jedan dan. Dan kojeg ćemo se uvijek sjećati. Time završava jedno i počinje novo razdoblje – studentski život.

Jesmo mi različite, ali iz te različitosti proizašlo je puno različitih ideja, zanimanja. Neke su među svojim kolegicama našle dobru prijateljicu, neke buduću ci-

mericu na fakultetu. Ako sve bude po planu, imamo buduću profesoricu hrvatskog jezika, psihologinju, pedagoginju, ekonomisticu, glavnu kuharicu, informatičarku, arhitekticu, turističku voditeljicu, učiteljicu, profesoricu engleskog jezika...

Antonija Sudarević

DOBRODOŠLICA ZA VOJVOĐANSKE BRUCOŠE U HRVATSKOJ

KNJIGA U RUCI JAMAC USPJEHA

Najbolji dani su upravo oni koji se provode po studentskim domovima, preciznije – u onom na rijeci Savi. Većina vojvođanske ekipe nalazi se upravo tamo

Posljednjih godina sve je manje vojvođanskih studenata u Zagrebu. Mnogi su vjerojatno odustali od dolaska zbog straha da se neće snaći, a i pogodnosti za dijasporu nisu više kao nekad. Svemu je još pridonio i novi način polaganja državne mature, koji traje mjesecima.

No, za one koji se ipak odluče studirati u Hrvatskoj, a to ima i svoje velike prednosti, ne zaboravimo, Hrvatska je na pragu EU, pokušat ćemo malo približiti dugotrajni i mukotrni studentski život u ovoj zemlji. Oni koji imaju kosu, izgubit će je. Oni koji je u startu nemaju, čupkat će obrve.

Ocjena je sve

Ukoliko ste ljubitelji birokracije, studentski će vas život oduševiti. Možete upisati psihologiju, sociologiju ili politologiju, ali ćete svi naići na najuzbudljiviju znanost – papirologiju. Ako ste mislili da vam tlak ne može sko-

čiti više nego posljednji put kad ste se nenormalno nanervirali, grdno ste se zeznuli. Međutim, ekipa koja se s tim problemima već duže vrijeme bori ovdje, pomoći će vam da se s radošću sjećate svojih prvih dana studentskog života.

Najbolji dani su oni koji se provode po studentskim domovima, preciznije – u onom na rijeci Savi. Većina vojvođanskog klana nalazi se upravo tamo. Tamo se slave rođendani i oko tog doma su diskoteke u koje se izlazi. Bez brige, nećete imati prilike pasti u iskušenja noćnog života. U istom je domu i jedna od najboljih menzi s vrhunskom talijanskom kuhinjom.

Da biste se smjestili ovdje, prvo se morate prijaviti na natječaj Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Za to je, naravno, bitan i uspjeh iz srednje škole. Kakav uspjeh, takav i smještaj, uzimajući u obzir da je uspjeh ispod 4,50 nikakav.

Također, o uspjehu, kako u srednjoj školi tako i na fakultetu, ovisit će vam svaki idući korak. Ukoliko imate sve petice, a ovdje se ocjene vode od jedan do pet, imat ćete i sve privilegije. Stipendije će padati na bankovne račune, broj prijatelja na Facebooku će se znatno povećati, a zajamčeno je i nekoliko fan page-ova s po tisuću like-ova.

Tri puta osam

Dan jednog studenta Sveučilišta u Zagrebu, bez obzira koji je fakultet upisao, u prosjeku radi po principu »tri puta osam«. Dakle, prvih osam sati otpada na spavanje. Kao što je i mačkama potreban odmor od krvoločnog lova na ptice i hrčke, tako je i studentu potreban odmor za novi dan i nove pobjede. Sljedeća trećina dana troši se na aktivno slušanje predavanja s po par pauzica od po desetak minuta, ali kome i trebaju pauze kada je u pitanju faks? I napokon,

posljednjih, a možda i najdužih osam sati odvajamo za najslađi dio studentskog života – učenje. Ukoliko biste u svoj dan htjeli uklopiti dodatne aktivnosti, jedino čega se smijete odreći je spavanje. Ali, s obzirom da tu aktivnost ionako ne preferirate...

Dom na Savi čini 12 paviljona. Neki su dobri, drugi su malo bolji. U ovim dobrima kupaonica i toaleti su zajednički, dok u malo boljima dvije sobe dijele jednu kupaonicu. U sobama spavaju po dvoje, a postoje i peterokrevetne sobe za one koji imaju fobiju od života sa samo jednim cimerom. Ovdje postoji jedna menza s brзом i dvije sa sporom hranom. Za pet do deset kuna najest ćete se kao nikad u životu. Nema čega nema, od piletine, svinjetine i ovčetine preko raznih salata, pa do voća, kolača, pudinga i sladoleda. Nećete poželjeti otići u nekakav fancy restoran ili kafić u centru grada gdje se okupljaju zvijezde hrvatske filmske i glazbene scene. A nećete niti imati vremena jer ćete dane provoditi s knjigom u ruci.

U svakom slučaju, ne morate brinuti da vam dan neće biti ispunjen i da će vam biti dosadno. Zagreb je vrlo zanimljiv grad, a takvi su i svi ostali hrvatski gradovi u koje vojvođanski studenti odlaze studirati, no najzanimljivija događanja odigravaju se upravo na visokoobrazovnim institucijama kao što je fakultet. Pitajte svakog starijeg studenta da vam kaže ponešto o svom radnom danu i svatko će vam s osmijehom govoriti o onih šesnaest sati koje provodi uz udžbenike, kalkulator i neizbježno sijedenje i čupanje kose.

T. Perušić

S ljedeće će godine glazbeni putujući cirkus Eurovizija svoje šarene zastave razviti 5.500 kilometara istočnije od srca Europe – u Bakuu. »Naš san se ostvario. Nevjerojatan je osjećaj. Zahvaljujemo svima kojima se naša pjesma svidjela i onima koji su vjerovali u nas. I ne zaboravite – ako nešto doista želite, onda u to morate i vjerovati«, bile su prve riječi Ell i Nikki, pobjednika na ovogodišnjoj Euroviziji, na prvoj konferenciji za novinare u Dusseldorfu.

Ovogodišnju Euroviziju, održanu u njemačkom gradu Dusseldorfu, gledalo je više od 125 milijuna ljudi u 55 zemalja širom svijeta. Iako je Azerbajdžan tek posljednje četiri godine u društvu zemalja sudionica na Eurosongu, uvijek su se uspijevali naći među prvih deset. I ove su godine bili među favoritima od samog početka, ali tek iza Francuske i Irske. Međutim, duet Ell i Niki iznenadio je 43 natjecatelja ove manifestacije u Dusseldorfu. Njihova pjesma »Running scared« odjeknula je Esprit arenom i proglašena za najbolju s ukupno 221 poenom, a podršku su dobili od velikog broja europskih zemalja.

»Nije važno jesu li ljudi željeli ljubavnu ili neku drugu pjesmu. Važno je da ona ima dušu i da slušatelji razumiju ono što s njima želite podijeliti. I da se uz nju Europljani, ali i ljudi širom svijeta bolje osjećaju. Ako nam je to pošlo za rukom, znači da je svijetu bilo potrebno više ljubavi i emocija...«, izjavili su pobjednici. »Prije samo par mjeseci bila sam obična kućanica, a sada sam pobjednica Eurovizije i moj se san ostvario«, ispričala je Nikki poslije subotnjeg trijumfa, a zatim su ona i Ell poručili kako im je želja svojom glazbom i pjesmom ujediniti cijelu Europu. Nisu niti znali kako im je to već pošlo za rukom, budući da su se na prvo mjesto popeli zahvaljujući ujednačenom broju glasova iz velikog broja europskih država.

Od parade šunda i kiča, kakva je prijetila da postane posljednjih godina, Eurovizija se oporavlja, sporo, ali dovoljno primjetno

A, od naših u regiji najbolje se kotirao predstavnik BiH Dino Merlin. Pjesma »Love in Rewind« sa 125 poena završila je na šestom mjestu, jednu poziciju bolje nego 1999. godine. Popularnu »dvanaesticu« dobili su čak pet puta i to od: Austrije, Makedonije, Srbije, Slovenije i Švicarske. Pobjednik Azerbajdžan dobio je samo tri puta 12 poena: od Malte, Rusije i Turske.

Srpska predstavnik Danica – Nina Radojičić završila je natjecanje na 14. mjestu s 85 poena, možda najviše zahvaljujući tome što je tradicionalna podrška koja se očekivala od susjeda izostala ili je, pak, bila preusmjerena na druge zemlje bivše Jugoslavije. Također, ovo je prvi put da Srbija nije dobila niti jedan jedini glas od tradicionalno prijateljski nastrojene Švedske i nekih drugih zapadnoeuropskih zemalja, te se čini kako je dijaspora ovoga puta zakazala. Nina je bila vesela, energična i silinom svog glasa pokazala je što umije. »Čaroban« je zvučao nikad bolje. Zajedno s tri pratelja vokala – Sanjom, Saškom i Tijanom, specijalnim izvođenjem koje nas je nakratko vra-

tilo u disko vrijeme šezdesetih godina, bez pogovora osvojila je srca publike. Iako ima tek 21 godinu, ova pjevačica, koju je autorica pjesme Kristina Kovač pronašla na YouTubeu, uspjela je sve iznijeti na svojim leđima. Teret nije mali, ali Nina se niti u jednom trenutku nije predala.

Hrvatska predstavnik Daria Kinzer nije se uspjela plasirati u finale s pjesmom »Celebrate« usprkos presvlačenju na bini i nastupu s poznatim ruskim mađioničarem. »Sretna sam zbog ovog iskustva. Pjevala sam pred divnom publikom i dobila veliki pljesak. Žao mi je što neću imati novu priliku nastupiti ovdje«, rekla je Daria. Tijekom natjecanja hrvatski su mediji prenosili kako ih očekuje još jedan debakl i da nemaju gotovo nikakve šanse manifestaciju dovesti u Zagreb. Možda je za »lošu atmosferu« u hrvatskoj delegaciji kriv i redni broj pod kojim je Kinzerova nastupila – 13...

Na Pjesmu Eurovizije 2011. vratili su se San Marino, Mađarska i Austrija. Slovačka je dva puta službeno najavljivala povlačenje i dva puta službeno najavljivala kako ostaje na festivalu. Razlog ovakvih predomi-

šljanja bio je nedostatak financija, kao i reorganizacija javnog emitera. Crna Gora i Češka i ove su godine propustile natjecanje zbog novčanih ograničenja. Lihtenštajn je ponovno izrazio želju za sudjelovanjem, ali zbog nedobivanja aktivnog članstva u EBU, opet im je to uskraćeno. Ista je situacija bila i sa zemljom s Bliskog istoka Katarom.

Od parade šunda i kiča, kakva je prijetila da postane posljednjih godina, Eurovizija se oporavlja, sporo, ali dovoljno primjetno, te su tako ove godine izostali klaunovi na sceni i razne glumačke točke koje baš nikakve veze nemaju s pjevanjem i glazbom. Jedino je srce pulsiralo tijekom cijele manifestacije. Srce, kao ključna karakteristika Pjesme Eurovizije, bilo je u skladu s temom natjecanja u Dusseldorfu i simbol koji je prepoznatljiv širom svijeta. Inspiracija za ovogodišnji logo pronađena je u načinu na koji je aktualna pobjednica iz Osla, Lena Meyer-Landrut, zahvaljivala publici i svima koji su glasovali za nju – svojim prstima formirala je srce. Tu gestu usvojili su i natjecatelji iz drugih zemalja.

Marija Mukić

DNEVNIK JEDNE TINEJDŽERICE

Vožnja

Automobili, vožnja, brzina, 100, 200 kilometara na sat. Ili pak 300. Vozač Formule 1 Michael Schumacher dostigne i 360 km/sat tijekom utrke, pa mu »dvjestotka« djeluje poput zagrijavanja. I ne samo on. Ni drugim vozačima Formule 1 ne pada teško odvoziti utrku s preko 300 na skalici. S osjećajem kao da prolaze kroz vrijeme brzinom svjetlosti (mada, fali im bar još tri nule na tih 300 km/sat), mogu skoro povjerovati kako mogu dodirnuti nebo. Brzina je njihova strast!

S druge strane, postojimo i mi obični smrtnici. Možemo se samo diviti »bogovima« vožnje Michaelu, Fernandu i drugima... Treba imati smjelosti i hrabrosti. Treba to i nositi u sebi.

No, mi smo ti koji se bojimo prijeći 60 km/sat! Mi smo ti koji se suzdržavamo jače stisnuti gas i čekati da nam proradi adrenalin. Neka, hvala, dajte mi mjesto suvozača!

Govorim, naravno, u ime onih koji su ove ili prošle godine, ili koji će tek iduće godine sjesti po prvi put u vozilo i to s lijeve strane (osim ako ste od onih što voze engleska kola, onda s desne). Kvačilo? Kočnica (dobro hajde, to mora da smo načuli negdje) i naravno gas (do daske). Za početak je to dovoljno. Zar ne?!

Nije, naravno. Kako biste postali vozači i

dobili zasluženu dozvolu, mora proći izvesno vrijeme. U tom razdoblju slijede sati vožnje tijekom kojih se oslobađamo straha, učimo dijelove automobila, a usput se susrećemo i s prometnim znacima. Izvjestan strah postoji, bar u maloj količini (ali dovoljnoj). Neki se boje parkirati auto jer će možda polupati vozilo autoškole, dok neke hvata panika kad treba u rikverc.

Dvadeset sati vožnje djeluje poput čitave vječnosti...

Za one odvažne, ovakav način rada ne predstavlja nikakav problem. Oni su vjerojatno ljubitelji poznatog stiha iz istoimene pjesme »200 na sat!« Ali ne sumnjam da će se i među »uplašenim kunićima« pojaviti jednom želja za bržom vožnjom i da će se konačno osloboditi straha. Ništa nije isključeno. Ali, za sada, drhte noge pri samoj pomisli na četiri kotača i glas instruktora.

Ipak, instruktor je tu pokraj nas i ima kočnicu pod nogama, to nam daje sigurnost. I tako dolazimo do »sudnjeg dana« za sve buduće vozače – dana polaganja vozačkog ispita.

»Jao, pa kako ću naučiti sve iz te 'debele' knjige?!«, »Jeza me uhvati pri samoj pomisli na poligon«, »Ali moju vožnju će nadzirati policajac! Hej! Policajac!«, »Što ako mi stane auto?! Gotova sam. Neću otići! Neću-

uu!« To su samo neke od misli koje se vrzmaju po glavama »vozača«, odnosno onih koji su jako blizu te titule. A za one koji su malo bojažljiviji, to je velika titula.

U svakom slučaju, ne treba očajavati. Kad pogledamo, mnogi su prije nas prošli sve ove »muke«. Sve je to za ljude. Razmislite prije nego što vam se stvori zbrka u glavi. Sigurno imate neku prijateljicu ili prijatelja za kojeg smatrate da i nije sposoban spremiti cijelu tu knjigu, ili znate kako vam je prijateljica pomalo smotana, ali je uspjela odvoziti i već vam nekoliko mjeseci sa smiješkom pokazuje svoju cijenjenu dozvolu. Pomislite: »Ako je ona mogla, mogu i ja! Ma kakav strah. To je za malu djecu koja ne mogu zaspati jer im se ispod pokrivača krije opako strašilo.« Takav će vam stav donijeti ne samo samopouzdanje, već i pozitivan pristup, a i bolju vožnju (jamčim!). Možda se na kraju i okušate u ulozi Schumahera ili Alonsa!

Šalu na stranu, volan u ruke, noge na kvačilo i gas, a vozačku uskoro u džep! Sretno svim novopečenim vozačima, onima što će uskoro to postati i onima koji to namjeravaju u (ne baš) skorije vrijeme. Poštujte pravila i budite pažljivi. Još jednom, sretno!

Donna Diana Prčić

PUNO TEORIJE, MALO DJELOVANJA

Probudimo čovječnost u nama

Trećina hrane se baca! - glasila je vijest u Dnevniku prošlog mjeseca, a informaciju su pratile slike djece iz Etiopije. Tih sam dana šeući gradom prošla pokraj knjižare u centru u trenutku kada je zaposlenica knjižare vikala i tjerala starca bez obje noge koji prosi na istom mjestu već dugi niz godina.

Voljela bih da itko može objasniti kako smo dopustili da uz divni napredak tehnologije i znanosti ubijemo vlastitu ljudskost? Često se pitam kako je moguće da to nitko ne vidi. A onda shvatim kako to zapravo svi vide, samo nitko ne smatra da može ili treba nešto učiniti.

Svi se mi bavimo nekim osobito važnim

temama, udubljujemo se u neke visoke polemike ili se spuštamo na razinu razmišljanja o kupnji cipela. No, rijetko djelujemo. U teoriji pripadamo nekoj vjeri, a pridržavamo se samo dogmi koje će nam koristiti nakon smrti. Organiziramo razne skupove mladih vjernika, idemo na hodočašća na kojima doživljavamo katarze. I vratimo se doma uvjereni kako je sada sve u redu i da idemo ravno u raj. A koliki će postotak istih tih ljudi sutra zastati kraj nekog prosjaka, ili kraj nekog starog čovjeka kojem treba samo malo osmijeha i razgovora? Veoma maleni postotak. Masovno smo spremni na svako hodočašće, radi dokazivanja svoje vjere, ali koliko se

ljudi javlja za odlazak u misiju, koliko tih ljudi sakupi stare igračke i odjeću i odnese u Kolijevku? Prijeko je potrebno preispitati temelje na kojima se zaniva naš život i probuditi ono čovječno u nama, jer vidite kako se svijet ruši.

Najlakše je biti promatrač, miran, staložen i pomiren. Kada ćemo postati svjesni da i jedna osoba može biti pokretač promjene? U razvijenijim državama prosjaka je malo, jer država izdvaja novac i skrbi o njima. Znam kako je naša država daleko od toga i da imamo previše prosjaka, ali strašno je da potpuni invalid prosi jer nema što jesti. Još je strašnije otjerati ga, da se sakrije u neki kut jer koči promet. Stoga je važno probuditi svijest o ovakvim stvarima, jer od promišljanja sve počinje te vodi do istinskog djelovanja. Postoji toliko načina da obojimo nečiji svijet vedrijim bojama, i ne brinite, one najvrednije boje obično su potpuno besplatne.

Ivana Rudić

INTERVJU: LEA JEVTIĆ, PLESAČICA I VODITELJICA PROJEKTA »DELIRIO«

U ritmu hip hopa

Razgovarala: Ana Parčetić

Kada govorimo o hip-hop plesu u Somboru, ključna osoba za to je svakako Lea Jevtić, učenica četvrtog razreda somborske Gimnazije »Veljko Petrović«. Lea je, naime, zadužena za funkcioniranje projekta »Delirio«, koji se odvija u sklopu HKUD-a »Vladimir Nazor« u Somboru. »Delirio« ima četiri pravca: ples, pjevanje, glumu i film, a mi ćemo se u ovom broju fokusirati na prvospomenutu aktivnost – ples.

Za početak kaži nam za koju se vrstu plesa zanimaš, gdje je i kada ona nastala?

Ono čime se bavim jest hip-hop. Ovaj pravac plesa nastao je 70-ih godina prošloga stoljeća među afro i latino Amerikancima u Americi.

Zašto te je privukla baš ta vrsta plesa?

Zato što je ova vrsta plesa specifično energična, posebna, na određen način izražava emocije.

KUŽIŠ?!: Kada si i gdje počela?

U osmom razredu osnovne škole. To je bila moja soba.

Koliko dugo plešeš?

Plešem oko 4,5 godine.

Kakve su u Somboru mogućnosti za bavljenje hip-hop plesom, i kakav je interes za ovaj ples?

Što se tiče mogućnosti, one baš i ne postoje, jer zapravo nema niti jedne prave plesne škole, ali mi smo se potrudili otvoriti našu malu plesnu školu »Delirio«. A što se tiče zainteresiranosti, za sada smo pre-zadovoljni, jer smo skupili oko 25 članova i sretni smo jer nam dolaze i novi članovi.

Kako se osjećaš dok plešeš?

Divno, kao da se nalazim na nekom drugom planetu i kao da sam neka druga osoba. Ne ja, već neka bolja.

KUŽIŠ?!: Voliš li javne nastupe?

Da, naravno, obožavam ih.

Na koji bi način definirala ples?

Definirala bih ga kao pokrete tijela u ritmu glazbe, s puno emocija.

KUŽIŠ?!: I na kraju, planiraš li ples za profesiju ili samo kao hobi?

Voljela bih reći – kao profesiju, ali s obzirom na okolnosti, za sada samo kao hobi.

KATARINA HASANBAŠIĆ, RUKOMETASICA RK HYPO IZ MODLINGA (BEČ)

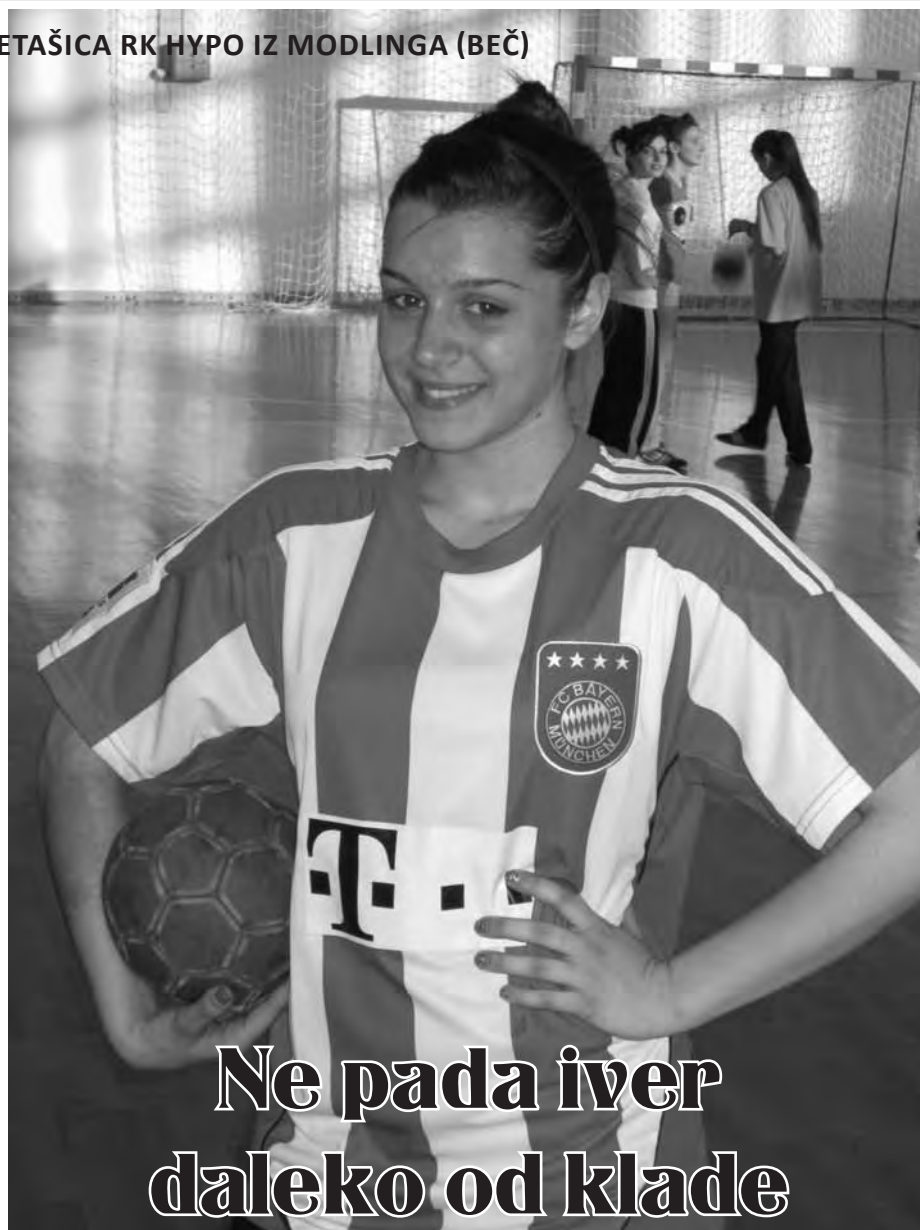
Petnaestogodišnja perspektivna rukometašica, buduća menadžerica u turizmu, najbolje se osjeća u rodnom mjestu svojih roditelja, jedino joj se tamo pruža prilika govoriti omiljenim narječjem, šokačkom ikavicom

Ovih se dana na treninzima ženske ekipe RK Sonta u sportskoj dvorani OŠ »Ivan Goran Kovačić« dalo zamijetiti jedno novo, nasmijano lice, jedna djevojka koja je i na prijateljskim utakmicama igrala punom snagom. Rado se odzvala našem pozivu i predstavila se čitateljima Hrvatske riječi, odnosno podlistka za mlade Kužiš.

»Rođena sam 1. prosinca 1995. godine u Modlingu, administrativnoj jedinici Beča, gdje skupa s roditeljima i bratom živim i danas. Članica sam RK Hypo od prije pet godina. Vježbanje rukometa počela sam još u školi, već od prvog razreda. U to sam vrijeme bila mala debeljuca. Puno mojih prijateljica odustalo je od vježbanja, sve im je ostalo bilo privlačnije. Bila sam radna i vrlo uporna, pa su me prije pet godina pozvali u Hypo. Već samim dolaskom u ovaj rukometni klub, točnije rečeno u jednu od najpoznatijih i najorganiziranijih rukometnih škola u Europi, počelo je ostvarenje mogega djetinjega sna. Prošla sam vrlo stroge selekcije, a upornim radom i učenjem stvorila sam uvjete za daljnji napredak u meni najdražem sportu«, kaže Katarina.

Odlična je učenica srednje škole turističkoga usmjerenja, a u planu joj je studij menadžmenta u turizmu. Svakako, u svim njezinim planovima rukomet je na prvom mjestu. A kako i ne bi, iver ne pada daleko od klade. Katarinina majka Tanja bila je svojedobno jedna od najboljih i najperspektivnijih rukometašica ŽRK-a Dinamo iz Sonte, a otac Razim profesionalni nogometaš, kasnije i trener u tadašnjoj SFRJ i u više austrijskih klubova.

»Stručnjaci kažu da sam vrlo nadarena, ali su i jako zadovoljni mojim radnim navikama. Sklonost sustavnom radu i upornost naslijedila sam od mame, nadarenost za sport i od mame i od tate, a od tate sam još 'pokupila' borbenost i nekakvu sportsku drskost i 'vić' na terenu. Svjesna sam koliko me rada i vježbanja u budućnosti čeka, ali ništa mi nije teško, jer su mi i ambicije velike. Već sada zanimanje za mene pokazuju najjači klubovi, pa sam i veliki optimist glede ostvarenja želja i snova. U svim mojim planovima je profesionalno igranje ruko-

**Ne pada iver
daleko od klade**

meta, svakako u nekom od najjačih klubova«, otkriva nam Katarina.

Poput većine mladih sportaša i Katarina ima svoje snove i svoje idole. »Moj je idol u rukometu veliki vođa hrvatske vrste Ivano Balić. Više sam puta imala priliku gledati ga uživo, a čak sam se i fotografirala s njim. Što da vam kažem, on je jednostavno čarobnjak s loptom. Maštam i sanjam da jednoga dana u ženskom rukometu budem ono što je u muškom Balić. I, najbitnije, u tim snovima i maštanjima sebe svakako vidim u majici reprezentacije Hrvatske«, uz mladalački osmijeh priča Katarina.

U ovim godinama mnogi mladi sportaši nestaju sa scene. Izazovi lagodnijega života najčešće odnose pobjedu. Katarina ne misli tako. »Učim puno, želim steći vrhunsku izobrazbu u pozivu kojega sam odabrala. Isto tako, želim dostići vrh i u rukometu. Tu ne vidim nikakve probleme, svakodnevni treninzi me relaksiraju i odmaraju od učenja, a puno mi pomažu i u izoštavanju koncen-

tracije. Nisam povodljiva, ne privlače me izlasci u zadimljene kafiće, točno znam što volim i što hoću, a dobrim rasporedom vremena postignem sve. Treneri u klubu su dosta strogi, ali vode računa o svim sitnicama koje bi na nas mogle utjecati u negativnom smislu«, kaže naša sugovornica.

Ova vesela, izvan terena dobroćudna djevojka vrlo je komunikativna, ugodna sugovornica, a pokraj standardnog hrvatskog, aktivno govori još njemački, engleski i francuski jezik. »U sporazumijevanju na navedenim jezicima nemam baš nikakvih problema, rabim ih s podjednakim uspjehom. Pa ipak, najmilija mi je naša starinska, šokačka ikavica. Volim doći i biti u Sonti, bilo s roditeljima, bilo kod bake, a onda baš uživam u tom cvrkutavom govoru naših starijih. No, ne govorim šokački samo u Sonti, aktivno i svakodnevno ovo narječje je u uporabi i u mojoj obitelji u Austriji«, završava priču Katarina.

Ivan Andrašić

INTERVJU: FRAJLE

»Zašto Frajla sjedi sama... vidiš da je dama«, tako glasi jedan od stihova novosadske grupe Frajle, koja je krajem travnja proslavila svoj drugi rođendan. U intimnoj atmosferi uz kodeks crno-crveno, ove su mlade dame željele vratiti romantiku na velika vrata. Kada se četiri strane svijeta spoje s anđeoskim glasovima i zakuhaju nam čorbu s prizvukom romantike i ljubavi, dodaju po malo začina sa svih strana svijeta, teško možemo ostati ravnodušni.

Poneseni tim lijepim osjećajima u opuštenoj atmosferi procaskali smo s članicama grupe Frajle. Jelena Buča - frajla Jela, Nevena Buča - frajla Nena, Marija Mirko-
vić - frajla Mara i Nataša Mihajlović - frajla Nata, u duhu glazbe koju pronose odgovarale su na sve ono što smo željeli čuti od njih, na njima svojstven, sada već nadaleko poznat način – kao prave frajle.

Možete li nam reći kako su se četiri cure spojile i napravile grupu Frajle?

Frajle su se dugo znale s novosadske klup-ske scene i u svibnju 2009. došle na ideju udružiti snage i same, bez muškog dijela benda, otići na more u Crnu Goru. Tu se rodila magija, koju danas slavimo kao dvogodišnjicu našeg predivnog druženja. Sasvim smo spontano krenule u sve ovo, publika nas je prihvatila, pružila potporu i evo nas. **Kako ste izabrale naziv Frajle, koji znači gospođice?**

I to je spontano došlo kao ideja da okarakteriziramo jedna drugu, da se zna kako se radi o djevojkama koje znaju što hoće, koje su lijepo odgojene, kulturne, fine, obrazovane, smjerne, kakve su ranije prave dame

bile... Održavamo tu sliku o nama i izvan bine, jer mi to i jesmo – prave frajle:)

Pozornost publike privukle ste scenskim nastupima, šminkom, kostimima. Kako ste došle na ideju tako se prezentirati publici?

Nismo došle na ideju, već smo se same po nekom vlastitom nahođenju krenule oblačiti tako, da nas vežu neki detalji, boja, vrijeme (charlston npr.), tema, željele smo da bude sve drugačije. Kasnije smo stekle suradnike, odnosno tim koji brine o nama kako bi sve to izgledalo kao jedna cjelokupna priča, malo kazalište, kakav je, u stvari, naš scenski nastup. Naša različitost se samim tim još više ističe, a oblačimo se i pjevamo isključivo onako kako se osjećamo i kako želimo i tu nemamo kompromisa.

Jesu li, po vašem mišljenju, Frajle novi glazbeni pravac?

Mi smo samo četiri dame koje su i prije Frajli pisale pjesme, zaljubljuvale se, tražile inspiraciju u svakom novom danu, događajima, stanjima, ljudima, pa kada smo se sastale, sve to smo ujedinile i nastale su naše prve zajedničke pjesme, koje je publika jako dobro prihvatila. Mi nismo ništa namjenski radile. Je li to novi pravac ili ne – ne znamo, bitno nam je da nas je publika prihvatila, da se uz naše pjesme prose djevojke, zaljubljuje, vraća u neka stara vremena i živi ovo sadašnje, moderno, vraća osmijeh na lice. Bitno nam je da dišemo zajedno s publikom, pa ako se to zove novi glazbeni pravac, neka svi krenu našim stopama.

U početku ste svirale samo obrade velikih hitova, a vremenom su nastale i vaše autorske pjesme »Ich liebe dich« i »Štiklice«. Gdje pronalazite inspiraciju za njih?

Glazbene dame iz Novog Sada

Razgovarala: Anita Klinac

Inspiracija je svuda oko nas, u našim životima, to su obično teme iz našeg frajlo-mobila kojim putujemo u sve krajeve naše zemlje, ljubavni problemi, teme moderne žene, vrijeme naših baka, ljubav na prvi i drugi pogled, pozitivne stvari koje prikazujemo na pomalo ironičan način, pa cijela priča dobiva elemente kabarea. Nas četiri smo četiri strane sveta, koje čine jedan poseban mali svijet, u kome se rađaju ideje neisrpno svaki dan. Mi promatramo život iz četiri kuta i kada sve to objedinite, dobijete čaroliju u kojoj možete i sami sudjelovati ako pjevate zajedno s nama. Eto, probajte:)

Kada se može očekivati vaš prvi album?

U našoj glazbenoj kuhinji se krčkaju pjesme, dodajemo začine, egzotične sastojke, pa će taj ručak biti uskoro, samo da nam suradnici posluže i postave trpezu, pa ćete svi biti pozvani na gozbu. To će biti jedno veoma neobično, ali veoma ukusno jelo sastavljeno od začina sa svih krajeva svijeta, a to je proizvod različitih utjecaja glazbe koju slušamo, upijamo godinama. Strpljivi smo svi, da bismo, na kraju, dobili pravu frajlovsku gozbu. Čim bude gotova, bit ćete pozvani.

Puno gostujete, jedno od vaših gostovanja bilo je u Splitu sredinom travnja. Kako su Splićani reagirali?

Presretne smo bile kada smo dobile poziv iz Splita. Pogotovo Frajla Mara, koja cijeli život pjeva dalmatinske pjesme i obožava sve što je u svezi s tim gradom. Divno su nas dočekali, publika je znala sve naše pjesme, pjevali smo zajedno do jutra i dokazali da ne postoje granice niti bilo kakve barijere u glazbi i ljudima koji uživaju u njoj zajedno s nama.

Planovi za budućnost?

Planiramo vas počastiti našim pjesmama, omađijati vas pozitivnom energijom, da se magija širi bivšim republikama i da ode u sve krajeve svijeta, da budemo bolji ljudi, da se vratimo starim vrijednostima u novom ruhu, da živimo život onakav kakav baš mi želimo, da ne zaboravimo maštati i sanjati, jer bez toga ne možete biti dio našeg malog frajlovskog svijeta. Nikad nije kasno, uživajmo u životu zajedno.

KUŽIŠ ?!

Najveći albumi hrvatske popularne glazbe (VII. dio)

BUCO I SRĐAN: »Veče je naš prijatelj«

Potaknuta kantautorskim valom, koji je koncem 60-ih a osobito tijekom ranih 70-ih minula stoljeća zapljusnuo SAD i manjim dijelom Veliku Britaniju (ali i Francusku i Njemačku), hrvatska je glazbena scena, kao uostalom i cijela europska i ex-SFRJ scena, iznjedrila svoj najbitniji dvojac, dubrovački duo Srđana i Bucu, koji su, za razliku od beogradskih kolega i rivala Vlade i Bajke, bili ipak nedvojbeno iskusniji i nešto manje pod utjecajem (nesumnjivim) američkog dueta (Paula) Simona i Art(hura) Garfunkela. Bio je i eksperimentalniji i dalekovidniji, samodostatniji i uvjerljiviji. Premda su ih prije četiri ljeta u prigodi izlaska njihova kompilacijska CD-a »Najljepše pjesme« žurnalisti upravo tako nazvali: »Ako bismo ih s ikim trebali usporediti, morali bismo ih prozvati Simonom i Garfunkelom iz dinoga i drevnoga Dubrovnika.«

Počeli su kao duo, kasnije su ih pratili renomirani pop i rock-glazbenici, katkad puhači ili gudači, katkad komorni a kat-

kad i cijeli simfonijski orkestar. Najbolji su, po mom skromnom mišljenju, bili na samomu početku, kada su se s Ibrićem Jusićem utrivali tko će prvi prirediti recital na skalinama Starog grada. Bucu s dugom kosom i prepoznatljivim visoko impostiranim vokalom, kristalno čistog glasa, i Srđan s klasičnom gitarom i sjajnim tenorom, katkad baritonom u terci ili kvinti na pratećem vokalu. Siniša Škarica im je sugerirao da u prateće aranžmane ubace veći instrumentarij i to im je materijalno ojačalo pozicije, ali ih nekako »ohladilo« od izvorne dražesnosti.

Nakon odlaska iz dubrovačke skupine »Sablasti« Ljubomir Bucu Pende, koji je s njima kao 17-godišnjak osvojio prestižno drugo mjesto na glazbenom festivalu Gitarra Del Mondo u Italiji, nakratko boravi u »Libertasima«, da bi 1971. skupa sa Srđanom Gljivojem, koji je već tada prošao mnoge dubrovačke bendove, gitaristom klasične naobrazbe, osnovao duo Bucu&Srđan, radeći prethodno i u dubro-

vačkom folklornom ansamblu »Lindo«.

Bucu, slikar i pjevač, te Srđan, sjajni gitarist i rasni prateći pjevač, sa svoja dva vokala napravili su nešto u biti klasično jednostavno, ali bremenito emocijama, nježnošću i strašću čiste poezije. Suradnja je, dakako, započela s gosparom Đelom Jusićem, Ibrićinim starijim bratom, a prvi singl »Dobro jutro, Margareta« izašao je tek 1973. Iste godine nudi im se i glasoviti kantautor Hrvoje Hegedušić, te se skupa pojavljuju na »Opatiji 1973« s jednom od najljepših ljubavnih balada hrvatske glazbene ostavštine »Elegija«.

Njihov album prvijenac, koji nosi naslov »Veče je naš prijatelj«, tiskan je 1974. U velikom opusu njihovih pjesama većina ih je našla mjesto upravo na tom, prvom albumu, s kojeg je odskakala himnična »Ako ove noći odem ja«, te »Život je lijep«. Stali su se redati brojni TV-nastupi, te oni u Kneževu dvoru... Drugi album jednostavno naslovljen tek »Bucu i Srđan« objavljuju 1976., a treći, i nažalost posljednji »Ljeto u gradu« 1981. godine. Duo se službeno raspao koncem 1981. godine, po Srđanovu odlasku najprije u Njemačku, a potom u SAD, gdje i danas živi. Nakon toga, Bucu izvjesno vrijeme radi s Franom Matušićem, u duetu Bucu i Frano. Potom pjeva u skupini Duga, a onda i on odlazi u inozemstvo, u Njemačku, gdje je objavio i dva dugosvirajuća projekta na engleskom jeziku: »The breath and sounds of Dubrovnik« (Dah i zvuci Dubrovnika), te zanimljivi »The Dreamer« (Snjevač). Njegov posljednji projekt naslovljen je »Pripovijesti iz grada« i potpuno je autorski solo-album.

Iako oficijalno već odavno ne egzistiraju, katkada se susretnu i održe skupni koncert, kao podsjetnik na vrijeme kada se pojavio nenadmašni album »Veče je naš prijatelj«, eto, primjerice, na Dubrovačkim ljetnim igrama 2007. godine, gdje su održali mega-uspješnu tradicionalnu ponoćnu serenadu.

Bucu i Srđan ostali su upamćeni kao najjači i najbitniji akustičarski duo hrvatske glazbene scene, a možda i bivše države.

Robert Tilly

SUPERMAN

SUPERWOMAN: Naomi Klein

Kritičarka korporativne globalizacije

Naomi Klein (rođena 8. svibnja 1970. u Montrealu, Kanada) svjetski je poznata spisateljica i socijalna aktivistica koja je proteklog desetljeća postala simbolom kritičizma korporativne globalizacije.

Naomi Klein odrasla je u židovskoj ljevičarskoj obitelji, njeni roditelji doselili su se u Kanadu iz SAD-a 1967. godine kao protivnici rata u Vijetnamu. Njena majka, redateljica dokumentarnih filmova Bonnie Sherr, najpoznatija je po svojem anti-pornografskom filmu »Not a love story«, dok joj je otac Michael liječnik te član organizacije koja štiti javnost od nuklearne, klimatske i opasnosti okoliša. Naomin brat Seth je ravnatelj ureda Kanadskog centra za alternativne politike. Naomini praroditelji bili su komunisti koji su se okrenuli protiv SSSR-a nakon sporazuma Molotov-Ribentropp, kojim su na početku Drugog svjetskog rata Hitlerova Njemačka i Staljinov SSSR dogovorili nenapadanje. Naomin djed Phil bio je animator u Disneyu odakle je otpušten kao agitator te je postao lučki radnik. Naomin je otac stoga odrastao okružen idejama socijalne pravde, rasne jednakosti, što je utjecalo i na njezino odrastanje. Naomin suprug Avi Lewis također je ljevičar, TV novinar i snimatelj dokumentaraca. Žive u Torontu.

Naomi Klein veći je dio mladalačkih godina provela u mega-marketima opsjednuta dizajnerskim logotipima. Tijekom djetinjstva i odrastanja teško se mirila s tim da joj je majka prominentna feministica te je odbacila politiku i prigrllila konzumerizam. Prva promjena se u njezinom životu dogodila kada je sa 17 godina pomagala ocu u skrbi nad majkom koja je dobila srčanu kap. Sljedeće godine, 1989. dogodio se masakr djevojaka na Politehničkom koledžu, nakon čega je ojačala njezina feministička svijest.

Naomi je počela pisati za studentski list, gdje je postala i glavna urednica. Nakon treće godine studija napustila je fakultet i prihvatila posao u novinama Toronto Globe and Mail, a zatim u utjecajnom kanadskom listu This Magazine. Godine 1995. vratila se na fakultet kako bi završila studije, no ubrzo se opet vratila novinarstvu, pa ne posjeduje diplomu.

Godine 2000. objavila je svoju najpoznatiju knjigu »No logo«, koja se smatra manifestom pokreta kontra korporativnog globalizma. To djelo napada potrošačku kulturu orijentiranu na robne marke, opisujući što rade velike kompanije. Optužila je niz korporacija za neetičnost i izrabljivanje radnika u najsiriromašnijim zemljama svijeta. Posebno je upamćena kritika marke Nike, tako da su se i oni oglasili. Knjiga je postala bestseller s preko milijun prodanih primjeraka na 28 jezika, među ostalim i na hrvatskom i srpskom.

Dvije godine kasnije objavila je zbirku svojih govora i tekstova. Posebno je bila ustrajna u kritiziranju rata u Iraku s naglaskom na postojanje plana za poslijeratno izrabljivanje prirodnih bogatstava i žitelja Iraka. I time opet navlači bijes na sebe.

Godine 2004. Naomi sa suprugom objavljuje dokumentarni film »The take« o radnicima tvornice u Argentini koji zauzimaju tvornicu, nastavljaju proizvodnju i rade kao kolektiv. Film dobija glavnu nagradu na festivalu u Veneciji te nagradu na festivalu Filmskog instituta u Los Angelesu.

Naomina treća knjiga bila je »Doktrina šoka: Uspon i pad kapitalizma« objavljena 2007. godine i prodana u preko milijun primjeraka na 25 jezika. Knjiga navodi kako politika slobodnog tržišta nobelovca Milтона Fridmana i Čikaške škole ekonomije dovodi do pojave Čilea pod Pinochetom, Rusije pod Jelcinom te pojedinih događaja u SAD-u, kao što je privatizacija javnih škola New Orleansa nakon katastrofalnog uragana Katrina. Knjiga na primjeru Iraka opisuje kako se gura privatizacija dok su građani u šoku od nesreća i rata. Knjiga nadalje opisuje kako se neki događaji poput Falklandskog rata guraju kako bi se skrenula pozornost s kritike nepopularnih reformi. Kleinova opisuje doktrinu šoka kao »kretivnu destrukciju«, posljednju fazu kapitalizma. Knjigu je redatelj Jonas Cuaron adaptirao i u film koji je na youtubeu pogledan više od milijun puta. Knjiga je dobila i pozitivne i negativne kritike, a New Yorker je proglasio autorku za najutjecajniju ženu ljevičarku Amerike.

Naomi Klein se bavila i stanjem na Bliskom istoku, tijekom napada izraelske vojske na Gazu zalagala se za bojkot i sankcije protiv Izraela, kojeg je uporedila s aparthejdom Južne Afrike. Tijekom posjeta Izraelu pojasnila je kako nije mislila na bojkot Izraelaca već na nemirenje sa sukobom, dok se Palestincima ispričala što nije i ranije počela podupirati njihove zahtjeve, a najglasnije je odjeknula njena izjava kako neki smatraju da mogu raditi genocid nad Palestincima bez posljedica.

Naomi Klein je 2005. bila rankirana kao 11. intelektualac svijeta magazina Prospect i Foreign policy. Svoj je glas digla i protiv brutalne policijske akcije tijekom samita G20 u Torontu prethodne godine.

Priredio: N. P.

HI TECH / ZNANOST

Kéer nazvali Like

Inspiriran popularnošću društvene mreže Facebook jedan je izraelski bračni par, vjerovali ili ne, vlastitu kćer nazvao Like.

Na ovu neobičnu ideju došli su Lior Adler i njegova supruga Vardit, piše BBC.

Tragajući za imenom koje je »moderno i inovativno«, izraelski je bračni par došao na ideju vlastitu kćer nazvati Like, a kao glavni razlog takvog izbora bila je originalnost i činjenica da se u Izraelu nitko ne zove tako.

»Mislimo da je Like moderna istoznačnica imenu Ahava (ljubav)«, rekao je Lior za list »Maariv«. »To je samo način da svojoj kćeri iskažem ljubav«, objasnio je svoj izbor.

Njezino rođenje ponosni je otac odmah objavio na Faceu, a kad je stavio i njezinu fotografiju, odmah je dobio 40 »lajkova«. »S obzirom da imam oko 100 Facebook prijatelja, mislim da je to i više nego dovoljno«, rekao je Lior.

Nastanji planet sličan Zemlji?

Francuski astronomi tvrde kako su pronašli planet koji ima gotovo identične uvjete za život kao i Zemlja! No, ovo otkriće bez presedana tek treba i dokazati, a problem predstavlja i činjenica da se »pandan« Zemlji nalazi u drugoj galaksiji.

Kako tvrde francuski znanstvenici s instituta Pierre Simon Laplace, planet Gliese 581d, koji je udaljen najmanje 20 svjetlosnih godina od Zemlje i nalazi se u drugoj galaksiji, ima uvjete za život slične onima na Zemlji.

Sudeći prema prvim rezultatima, na Gliese 581d postoje oceani, kiše i atmosfera vrlo slična onoj na Zemlji. Planet je od sunca udaljen na takozvanoj Goldilocks zoni (ne prevrućoj niti prehladnoj udaljenosti od najbliže zvijezde) što daje za pretpostaviti kako je voda na Gliese 581d u tekućem stanju, prenosi Profitiraj.hr. No, u priči o idealnom »novom domu za ljudski rod« postoji i problem, budući da je planet od Zemlje udaljen 300.000 godina putovanja.

Sonyjevi tableti

Sony je najavio kako će uskoro izbaciti na tržište dva nova tableta koje pogoni Android 3.0, odnosno Honeycomb.

Jedan od tableta poznat je pod nazivom S1, imat će 9,4-inčni ekran, a drugi pod oznakom S2 specifičan je po tome što ima dvostruki ekran, odnosno ta dva ekrana mogu se koristiti zasebno ili zajedno, a veličine je 5,5 inča.

Prvi je optimiziran za multimediju, dok je drugi više prilagođen za mobilnu komunikaciju. Oba Sonyjeva tableta opremljena su Wi-Fi i 3G/4G vezom s dodatkom PlayStaton Suite, što znači da će na obje ove platforme korisnici moći downloadati i igrati PlayStation igre.

Ovitabletikojima Sony namjerava konkurirati Apple-ovom iPadu predstavljani su kao dodatci našim dnevnim boravcima jer se lako mogu spajati s tradicionalnim uređajima za zabavu. Primjerice, S1 koristi infracrvenu tehnologiju i može se koristiti kao univerzalni daljinski upravljač za različite uređaje. Primjerice, mijenjanje kanala na televiziji, podešavanje jačine zvuka i sl. Na tržištu će se ovi uređaji naći u jesen 2011. godine, a cijene zasada nisu objavljene. Hoće li uspjeti konkurirati Appleovom iPadu, ostaje da se vidi.

Surferi internetom bolji radnici

Novo istraživanje koje je provedeno na Sveučilištu u Kopenhagenu pokazuje kako gubljenje vremena na internetu može zapravo biti vrlo korisna aktivnost.

Prema pisanju New Yorkera, ispitanici u istraživanju podijeljeni su u dvije skupine, a obje su morale gledati videosnimku i brojati koliko su se puta ljudi pojavili vodeći loptu naprijed i natrag, odnosno koliko puta su je dodali. Jedna grupa je prije tog zadatka pogledala humorističan video, dok je druga morala prionuti na posao dok je slušala kako se njihove kolege iz druge grupe smiju. Istraživanje je pokazalo kako je skupina koja je prvo pogledala humorističan video napravila manje pogrešaka od skupine kojoj je to uskraćeno. Prva je skupina imala značajno manje pogrešaka u brojanju dodavanja loptom.

Naravno, riječ je o eksperimentu, odnosno eksperimentalnim uvjetima, a ne uvjetima stvarnog svijeta. Lako se može dokazivati da skupina radnika koja je lošije obavila zadatak to može pripisati tome što je čula smijeh članova druge skupine. Primjerice, da skupina koja je lošije obavila zadatak nije znala za humorističan video, i ona bi zadatak brojanja dodavanja loptom obavila jednako uspješno kao i prva skupina. Postoje kompanije koje rade upravo to – zabranjuju pristup internetu, ili Facebooku, ili YouTubeu. Međutim, takav pristup stvara *tiransko*

radno okruŹje, a uostalom s današnjim pametnim telefonima (*smartphones*) teško je provesti takve odluke u kompanijama. Osnovna je ideja da je snaga volje ograničen resurs – ako potrošimo puno energije kontrolirajući svoje impulse na jednom području, postat će nam sve teŹe kontrolirati svoje impulse na drugom.

Ili, kako psiholog Roy Baumeister objašnjava za New Yorker, snaga volje je poput mišića, previše korištenja privremeno će je iscrpiti. Implikacija ovog eksperimenta sastoji se u tome da kad zahtijevamo od ljudi da reguliraju svoje ponašanje bez ikakvih prekida i smetnji (na primjer, kada im kaŹemo da nikada ne smiju ići na internet dok su na radnom mjestu), dogodit će se to da će ljudi biti manje koncentrirani i manje učinkoviti na poslu.

CEPELINI SE VRAĆAJU

Da cepelini nisu samo dio sadržaja knjiga iz povijesti pokazuje i najnovija vijest kako će moderni »Aeros cepelini« zaploviti nebom već 2013. godine. Kompanija predvođena Igorom Pasternakom trenutno testira projekt »Pelican«. Već 2013. nebom bi trebali letjeti najmoderniji cepelini, a tvrtka Igo-

ra Pasternaka iz SAD-a trenutno testira projekt Pelican tijekom kojeg bi se trebala smanjiti potrošnja goriva i helija. Najveći problem kod korištenja zračnih brodova jest održavanje uzgona, a to se postiŹe sagorijevanjem malih količina goriva. Projekt Pelican poseban je po tome što ga se kontrolira komprimiranjem plina čime je kontrola uzgona vrlo precizna, piše Portal Inhabitat.com. Kako bi mogli lebdjeti, zračni brodovi koriste plinove lakše od zraka, najčešće helij, koji su u protuteŹi s težinom broda i tereta. No, tijekom kretanja broda troši se gorivo, a to znači da letjelica postaje sve lakša i podiŹe se sve više. Kako bi ostao na potrebnoj visini krstarenja cepelin mora ispuštati skupi helij i gorivo u zrak. Ukoliko se projekt Pelican pokaŹe učinkovitim mogao bi u potpunosti umanjiti potrebu za trošenjem goriva kako bi se brod održao u zraku.

Vrlo je vjerojatno da će se prvo primijeniti u vojne svrhe jer projekt sponzorira američki Pentagon.

Razgovore zamijenio »texting«

Britanci ne koriste svoje mobitele kako bi razgovarali putem glasovnih poziva, ta je era izgleda završena. Ono čime su

razgovori zamijenjeni je SMS. Prema istraŹivanju web stranice Dialtosave.co.uk koja se bavi mobitelima, broj minuta koje korisnici u Velikoj Britaniji Źele u ugovorima s mobilnim operaterima više je nego prepolovljen u manje od godinu dana. Prosječan korisnik bit će sretan ako preko mobilnog telefona bude mogao razgovarati 10 minuta dnevno, odnosno 300 minuta mjesečno. Tri puta više korisnika Źeli razgovarati 300 minuta mjesečno od onih koji Źele razgovarati 600 minuta mjesečno. Štoviše, gotovo nitko više ne Źeli ugovor s operaterom koji mu omogućava razgovarati 900 minuta mjesečno. Samo nešto više od godinu dana ranije, prosječna osoba u Velikoj Britaniji traŹila je 600 minuta. Richard Cappin, osnivač DialToSave stranice, rekao je kako korisnici danas Źele surfati, koristiti svoje društvene mreŹe i slati tekstove (tzv. *texting*) PUNO više nego što Źele razgovarati. On je istaknuo kako se ljudi osječaju ugodnije kada na javnim mjestima šalju SMS poruke nego kad naglas razgovaraju preko mobitela. Još jedna stvar koja je korisnike probudila jesu ugovori na 24 mjeseca. Naime, prema riječima Cappina, »prodati dušu na 24 mjeseca« bolje je od kraćih ugovora. Gotovo 90 posto pretraga na ovoj stranici odnosi se na dvogodišnje ugovore, u usporedbi s gotovo deset posto onih koji se zanimaju za 18-mjesečne ugovore. Malo koga zanimaju ugovori na jednu godinu.

Prva registrirana domena stara 26 godina

Symbolics.com bila je prva domena ikada registrirana online. Prema ovoj web stranici, registrirana je prije 26 godina, 15. oŹujka 1985. godine.

Danas se, pak, 668.000 .com domena svaki mjesec registrira u svijetu. Symbolics Computer Corporation (sada već bivša tvrtka za proizvodnju računala) iz Massachusettsa rezervirala je ovu domenu i prodala je 2009. godine

kompaniji XF.com Investments za cijenu koja nije objavljena. Kako piše Business Insider, vlasnici Symbolics.com sada kaŹu kako pretvaraju ovu »povijesnu domenu« u web stranicu koja će biti iskorištena za »poboljšanje čovječanstva«.

Symbolics.com prva je od 200 milijuna domena koje su registrirane. Od tog broja oko 100 milijuna odnosi se na .com domene.

PROMIŠLJANJA O FEMINIZMU

Žena muškarac

Preobrazba uloge žene u društvu od prvobitne uloge kućanice do one koja je obrazovana, emancipirana i uposlena, u svakom slučaju je pozitivna. Društvo u cjelini, i odgovorne institucije, trebale bi pak prepoznati malignitet ženama prisilno nametnutih uloga

Piše: Željka Zelić

Da je ženama i muškarcima prije sedamdeset i puno više godina netko rekao da će u javnom gradskom prometu žena voziti autobus, biti automehaničarka ili dimnjačarka, vjerojatno bi se dobro nasmijali, budući da je podjela na »muške« i »ženske« poslove bila jasna. Točno se znalo da je ženi »mjesto u kući« (poslovi kao što su kuhanje, glačanje, spremanje, odgoj djece), a muškarac je bio zadužen za »lov« odnosno stjecanje materijalnih dobara kako bi svojoj obitelji osigurao egzistenciju. Svi oni koji se nisu uklapali u takvu sliku nisu bili dobrodošli.

No, situacija je danas, ipak na svu sreću, posve drukčija. Je li to samo zrcalo napretka (kolektivne svijesti, emancipacije žena, plod sinergije različitih utjecaja i čimbenika) ili pak znak da je nastalo neko novo doba u kojem žene preuzimaju ulogu muškaraca, tema je za promišljanje.

Premda gore spomenuti primjeri u našem društvu, u kojemu se neki poslovi još uvijek smatraju strogo muškim, neke mogu iznenaditi, rijetki su oni koji će ostati otvorenih usta ukoliko vide ženu kako vozi autobus ili kamion, ili pak mladu djevojku koja svjedoči o ljepoti vojnoga poziva. Ipak, postavlja se pitanje koliko je to zapravo u skladu sa ženinom iskonskom zadaćom (ali i fizionomijom) da bude majka, »čuvarica doma« tj. ona koja čuva »četiri kantuna kuće«. Neosporno je da je ženinom položaju u društvu (u pozitivnom kontekstu) i percipiranju njezine »moći« zasigurno doprinio feministički pokret (također poznat kao Ženski pokret ili Oslobođenje žena) koji, kako piše Wikipedia, »danas podrazumijeva niz političkih pokreta, organizacija i inicijativa kojima je cilj provesti ideje feminizma u društvo. Pod time se najčešće podrazumijevaju pokreti koji se bore za reproduktiv-

na prava, porodijski dopust, jednakost u plaćama, odnosno za suzbijanje nasilja u obitelji, seksualnog uznemiravanja i seksualnog nasilja. Najblaži oblik feminizma bio bi liberalni feminizam, budući da pristaje ovoga oblika feminizma podržavaju i vjeruju u postojeći društveni sustav, kojega treba popraviti a ne rušiti. Zakonodavstvo je, smatraju, jedina metoda kojom će se uvesti rodna ravnopravnost, a najvažnija zadaća jest potaknuti žene na obrazovanje i političko participiranje«.

Ipak, pojedine struje feminizma, one radikalne, ističu važnost akcije i prosvjeda kao način i metodu osvajanja ženskog prostora i izgradnju ženske kulture. Drugi fokusi jesu muško nasilje nad ženama, silovanje, žensko ropstvo i pornografija. Kao glavnog krivca za rodnu neravnopravnost radikalne feministice krive patrijarhat, kao cjelokupni sustav muške vlasti nad ženama; od muških vladara, muške vojske, muške industrije, muške religije, muške znanosti i muške kulture.

Zato danas više nije čudno ako žena zarađuje više od muškarca, ako je na vodećim položajima, ako je obrazovanija od muškarca. Koliko su muškarci spremni prihvatiti novonastalu ulogu, vidljivo je iz raspada mnogih brakova upravo iz razloga jer muškarac jednostavno nije mogao podnijeti ženin uspjeh, da je on u izvjesnom smislu »podređen« i ne može odigrati tradicionalnu ulogu da bude »zaštitnik« svoje obitelji. Mnogi će reći kako

Kratka povijest feminizma

Feminizam je pokret koji je nastao u zapadnim zemljama u XIX. stoljeću kao jedna od posljedica industrijske revolucije. Razvoj strojeva je počeo otklanjati potrebu za ljudskom radnom snagom, postepeno eliminirajući jednu od prednosti koju su muškarci imali nad ženama. To je omogućilo ženama da postanu sve značajniji dio radne snage, pogotovo za vrijeme Prvog svjetskog rata kada su zamjenjivale muškarce na frontu.

Feministički pokret se ispočetka ispoljavao u dva oblika - kao pokret za ravnopravnost u plaćama, odnosno kao pokret za davanje prava glasa ženama. Ovo potonje je s vremenom postignuto u većini zapadnih zemalja nakon prvog svjetskog rata, a kasnije i u ostatku svijeta. Feminizam se u posljednje vrijeme javlja i kao svojevrsna obrambena reakcija na porast neo-konzervativizma i vjerskog fundamentalizma, kojima je cilj vratiti tradicionalne institucije kao i tradicionalni položaj žene u društvu.

Fokusi današnjeg feminizma su: jednaka građanska i politička prava muškaraca i žena, besplatna i sigurna kontracepcija te pravo na pobačaj, pravo na slobodu i život žena bez muškaraca te lezbijsko materinstvo, silovanje u braku, jednake plaće muškaraca i žena te jednake mogućnosti na radnom mjestu, reproduktivna prava i kontrola rađanja, nasilje u obitelji, seksualna eksploatacija, trafficking - žensko ropstvo, ženska solidarnost, prava LGBTIQ osoba, osobito lezbijki, te žena iz drugih marginaliziranih skupina, etničkih skupina i slično..., navodi Wikipedia.

je problem samo u muškom povrijeđenom egu. Ipak, bilo bi dobro pitati sve one uspješne žene, karijeristice u pozitivnom smislu, koliko je teško odnosno lako ostvariti se i kao dobra supruga, majka, prijateljica, poslovna žena... Ako bismo pitali žene onih muškaraca koji većinu svojega vremena provode na poslu, ili pak muškarca koji preuzimaju ulogu žene u obitelji jer je žena uspješnija u svojem poslu, da iskreno odgovore koliko su zadovoljni svojim odnosom, uvjerena sam da bi ukoliko su iskreni, rijetki odgovorili kako im je materijalna sigurnost ili priznata u društvu važnija od zajedno provedenoga vremena.

Tako zapravo dolazimo do činjenice da je feministički pokret, osim što ju je oslobodio predrasuda i okova »muške moći«, modernoj ženi također nametnuo mnoštvo obveza koje ona nije u stanju ispuniti. Ili ako ih ispuni, uvijek jedan dio ostaje duboko neispunjen. Rijetke su one koje uspijevaju biti uspješne na tri-četiri polja istodobno. Teško je ispratiti radno vrijeme (čak iz uz satisfakciju u obliku visoke plaće i društvene afirmacije) od 10 i više sati, i biti dobra majka i supruga... I zato je sve više onih koji se liječe po različitim psihološkim i psihijatrijskim ordinacijama, sve je više onih koji nude čudesne metode opuštanja, izlječenja... A o tomu da suvremeni muškarac i žena s obzirom na nametnuto tempo nemaju vremena jedno za drugo, ovoga puta nećemo ni govoriti. Dobro je to u svojem radu ustvrdila Dragana Šušak koja ističe: »'Rat' spolova, izravno ili neizravno, svjesno ili nesvjesno, vodi se još od prve podjele rada. Podjela rada značila je potvrđivanje čovjeka kao socijalnog bića, kao 'zoon politikon' (prema Aristotelu), ali i neminovno razvijanje razlika među pripadnicima ljudske zajednice. Od tada, po prvi put u ljudskoj povijesti cijela grupa ljudi se brine i prehranjuje svoju zajednicu. Fizičke značajke određuju muškarca kao lovca, a ženu kao sakupljača bobica i plodova. Kroz povijest je njena uloga oscilirala - od predmeta obožavanja kao žene majke do najpodređenijeg položaja. Tako je i rat spolova, kao svaki rat, često doživljavao prevrate da bi kulminirao danas u našoj tzv. narcističkoj eri obilježenoj intenzivnim načinom života, sebičnošću i geslom 'Vrijeme je novac.' Danas se traže talenti bez obzira na spol što nerijetko rezultira zamjenom uloga muškaraca i žena. Međutim, plaća je prevelika i ogleda se u posljedicama kao što su: pojačana nervoza, prebrz i nezdrav tempo života, alternativni životni stilovi.«

Davor Topolčić s Instituta društvenih znanosti »Ivo Pilar« iz Zagreba, u svojem znanstvenom radu piše sljedeće: »Ekonomске prednosti proizašle iz zaposlenja supruge mogu biti praćene smanjenim radom u kućanstvu, povećanim sukobom uloga, stresom u odnosima i smanjenom interakcijom supružnika te konfliktom supružnika (Godwin i sur., 1991.). Posljedice neravnopravne podjele rada snose ponajprije žene, ali i muškarci u naruženoj kvaliteti braka i obiteljskog života.«

Budući da mi prostor ne dopušta usporednu analizu različitih teorija i gledišta različitih autora, umjesto zaključka

čini mi se zanimljivim sljedeće razmišljanje: »Kako danas oba spola procjenjuju emocionalne rizike i ujedno razvijaju određenu emotivnu plitkoću i ciničnu ravnodušnost, ne žele se vezati obiteljskim odnosima jer oni prvenstveno znače požrtvornost i odgovornost. Stoga nije začuđujuće što velika većina ljudi živi prema drugim obrascima u kojima mogu bez obvezivanja i odgovornosti ispuniti svoje egzistencijalne potrebe – duhovne i fizičke, socijalne i emocionalne. Ti obrasci se nazivaju alternativnim životnim stilovima. Najzastupljeniji alternativni životni stil je samački život, ali ga u stopu prate kohabitacija, brakovi bez djece, samohrani roditelji i homoseksualni parovi. Posebnu pažnju bi trebalo posvetiti samačkom životu i brakovima bez djece (naravno ako takvi brakovi nisu biološki uvjetovani) zato što oni najbolje odražavaju svijest psihološkog čovjeka današnjice.«

Zaključak: Preobrazba uloge žene u društvu od prvobitne uloge kućanice do one koja je obrazovana, emancipirana i uposlena, u svakom slučaju je pozitivna. Društvo u cjelini, i odgovorne institucije, trebale bi pak prepoznati malignitet ženama prisilno nametnutih uloga, tražeći obrasce koji bi uravnotežili njihovu nepomirljivost, budući da iz borbe obitelj-posao žene još uvijek ne izlaze kao pobjednice.

Podjela poslova u kući

Današnje muškarce sve češće možemo vidjeti s usisavačem ili kuhačom u ruci (istraživanja navode da što je veći stupanj obrazovanja muškarca veća je i spremnost na pomoć ženi u kućanstvu), sve je više očeva koji poslijepodne provode s djecom u parku, a ima i onih koji uzimaju porodijsko umjesto svoje žene, budući da je njena plaća veća.

Egalitarna podjela poslova podrazumijeva da s obzirom na to da i muškarac i žena imaju posao, oba bračna druga sve kućanske poslove i brigu oko djece dijele podjednako. Neka istraživanja čak pokazuju da egalitarna podjela poslova među supružnicima može unaprijediti kvalitetu odnosa na svim razinama, poboljšati razumijevanje i učvrstiti povezanost među partnerima. Time na nekim način dobivaju više vremena jedno za drugo, što zasigurno može doprinijeti kvaliteti odnosa, ali i osobnoga zadovoljstva u istomu.

Dražen Žerić Žera, frontmen Crvene jabuke

Kakvo je doba nastalo, više nikome ne vjerujem

Dvadeset i pet godina rada i brojni hitovi stoje iza poznatoga sarajevskog benda Crvena jabuka. Njihov nastup je, nakon dugo vremena, uživo mogla vidjeti i subotička publika na koncertu ovoga benda održanom 21. travnja u subotičkoj Dvorani sportova. Gostovanje Crvene jabuke u ovom gradu bila je prigoda za razgovor s frontmenom benda – Draženom Žerićem Žerom.

Razgovarala: Marija Matković

Crvena jabuka je svojom pojavom 1985. odmah privukla pozornost slušatelja urbane pop glazbe u Jugoslaviji. Kako su zapravo izgledali počeci Crvene jabuke?

Tko vas je otkrio i pružio vam šansu?

Kad si mlad, nitko ti neće pružiti šansu, niti te tko može otkriti. Recimo, negdje drugdje, u nekim drugim zemljama i podnebljima, vjerojatno postoje ljudi koji otkrivaju ljude i stvari od kojih mogu napraviti nešto, a kod nas ti je bilo da moraš sam sebe gurati. Kad si mlad, onda ti svi govore kako to ništa ne valja, da je bezveze. Dakle, moraš samo biti uporan. A počeci su izgledali kao počeci bilo kojeg posla kad kreneš. Nas je obilježilo to da se u to vrijeme, 80-ih godina, nije išlo na koncerte s dvije ploče, nego si morao imati tri, četiri izdane ploče. Onda smo stoga na koncerte »po pola« išli s Đavolima, a pokatkad i s Orgazmom.

Je li u to vrijeme općenito bilo teško probiti se na glazbenu scenu?

Pa, sad je mnogo lakše. Samo malo novca i izdaš CD. U ono si doba morao imati neku dobru pjesmu, i to ne jednu nego deset pjesama da bi mogao izdati album. Dakle, bili

su jači kriteriji i nije se moglo sve izdavati.

I kako ste onda uspjeli?

Nikad ne znaš hoćeš li uspjeti. Možeš izdati »Yesterday« 1995. pa da ne bude hit, a da 2015. ta ista pjesma bude hit. Tu se nikad ne zna što će biti. Važno je da je pjesma dobra i da možeš stajati iza nje.

Godine 1986. objavili ste prvi album, s kojim ste postigli i veliku popularnost. Koliko je ta popularnost u to vrijeme promijenila vaš život?

Mi smo svirali i prije Jabuke, tako da nam i nije bilo ništa čudno. Obično kada čovjek proživi pubertet, kaže uozbiljit će se, ali mi smo još uvijek u pubertetu. Tako da, od onda i nema nekih velikih promjena, osim što smo sad puno stariji. Način života i danas nam je ostao isti... kombi, sviraj, gore, dolje, to ti je...

Mi zapravo nismo ni bili svjesni da će ovo trajati ovoliko dugo. Međutim, nakon što je izašla prva ploča, sve je krenulo nekim svojim putem, koji, eto, sve do danas nismo mijenjali.

Je li u početku bilo čudno izaći na ulicu i odjednom biti prepoznatljivo lice na sva-

kom koraku?

Sarajevo je grad u kojem nema prepoznatljivih, dakle nema faca. Recimo, možeš biti najbolji kirurg, ali ako nisi raja, ako se kofričiš, nema te na mapi. To je grad kojim su hodali Čola, Pimpek, Loša, ali nema tu foliranja, isto ti je oni ili bilo koji drugi Sarajlija na ulici.

Je li pokatkad opterećujuće biti poznat široj javnosti?

Nije, osim kad idem kupovati nešto. Ne mogu kupiti ni glavicu luka, a da mi netko ne kaže: »Ej, hajd' uzmi ovu.« Dakle, uvijek gledaju koliko si uzeo, kakav si krumpir kupio, kakve čarape kupuješ. Zato sve vani kupujem, mislim ne krumpir, ali recimo ostale stvari. Međutim, nakon ovoga rata, naših ljudi imaš svugdje, pa recimo i u shopping centru u Australiji možeš naići na našeg prodavača. Tako da nema više mjesta gdje te ne mogu prepoznati. Dobro, to je i normalno da ide uz ovo sve. I mi smo, recimo, kao djeca išli Bebeku na vrata, pa smo ga zamrzili i bacali ploče jer nam nije otvarao. Dakle, ono što sam kao mali proživio da mi netko ne želi dati autogram, ne

želim da danas drugi od mene to dožive. Tako da se nikad ne zatvaram u četiri zida i da ni s kim ne želim razgovarati. Sve su to normalni ljudi, koji žive uz naše pjesme i to je to.

Kako ste izlazili na kraj s obožavateljicama?

U naše doba nije bilo stilista, nego jedno normalno odrastanje. Dakle, muško voli žensko i žensko voli muško, a danas je ovo sve poremećeno. A inače, te filmske priče su normalne za sve javne ličnosti koje se bave ovim poslom. Uvijek je bilo onih koji čekaju nakon koncerta jer žele potpis.

Je li bilo više »napada« na frontmena nego na ostale članove benda?

Nema to veze što sviraš. Pa ja sam, recimo, bio klavijaturist u početku. Svatko ima neke svoje simpatije, netko voli bubnjara, netko basista.

Ali najviše pjevača...

Hmm, pa ne znam... to si ti rekla...

Putovanja su neizostavni dio posla kojim se bavite. Koji turneju ili gostovanje biste izdvojili kao nešto čega ćete se sjećati, bilo po nekoj anegdoti, emocionalnom naboju ili po nečem trećem?

A, pa uvijek ima nekih anegdota. Na primjer, jednom kada smo se vraćali iz Njemačke, to je stvarno za film... Kako su na granicama uvijek gužve i puno je stvari u autima, dolazi carinik do čovjeka i pita ga čiji je auto, a on odgovara »dedin«, čije su stvari, on opet kaže »dedine«, a »gdje je deda?« - »pa, tu je«, odgovara čovjek. I sad kako carinik misli da je deda tu negdje, nakon nekog vremena upita ga ponovno: »pa, gdje je deda?«, a ono deda u autu, ali kremiran u ćupu. Tako eto, ima svakakvih događaja koje doživimo na putovanjima.

Godine 1995. u Zagrebu se okuplja nova postava. Jesu li te poslijeratne godine bile teške u profesionalnom smislu?

U bilo koji grad da odeš neće ti baš biti lako, odnosno drukčiji će odnos imati prema tebi nego prema svojim domaćima, što je i normalno. Ja sam u to vrijeme izišao iz rata i otišao prvo u Makarsku. Nisam znao što ću raditi ... mogao sam biti i ribar. Ali eto, sve je nekako krenulo u smjeru nastavka bavljenja glazbom. Imao sam materijal, odnosno album »U tvojim očima«, koji smo u ratu napravili u Sarajevu, gdje smo svirali kao bend koji je bio sastavljen od svih članova koji su ostali od Plavog orkestra, Crvene jabuke, Bombaj štampe. Zvali smo se Trafo ulje, ali fakat tada nije bilo struje pa smo odradili samo par koncerata. Taj smo materijal izdali '95. godine, kada sam došao u Zagreb i sve je dalje

onda išlo nekim svojim tokom.

Trenutačno živite u Zagrebu, ali nastupate i u inozemstvu, pa tako i u ovom bližem inozemstvu, dakle na prostoru bivše države. Smatrate li da su konačno uklonjene sve barijere između bivših republika što se glazbene scene tiče?

Pa nije nikad ni bilo barijera što se tiče glazbene scene, odnosno ja bar nikad nisam imao barijeru. A inače, mislim da do ovoga svega nije ni trebalo doći i da je to jedan primitivizam. Dakle, bilo koji problem se može riješiti normalnim putem, kao na primjer Česi i Slovaci - ako ne možemo više zajedno, nećemo valjda poklat se. A kultura, sport i tako dalje, nemaju nikakve veze s tim glupostima. Vjerojatno i jesu postojale neke barijere nakon završetka rata, ali meni je drago da su sada ove mlade generacije razbile te barijere. Čak i mladi Slovenci koji jedno vrijeme nisu slušali ništa što je s Balkana, jer jel', oni su ipak Europa, sad ponovno slušaju i Bajagu, i nas, Lošu...

Mislim da je naša generacija najviše izgubila, jer prije rata živjeli smo k'o kraljevi, a sad se u 50-ima moramo boriti za kruh. Ipak, moje mišljenje je da će se ovdje kad-tad dobro živjeti, jer vidim na koji način mladi ljudi danas razmišljaju, i to ne samo u Hrvatskoj, nego i u ostalim dijelovima bivše Jugoslavije.

Puno je hitova iza vas, što je i razlog da ste i nakon 25 godina jednako popularni među publikom, kako onom srednjih godina, tako i među mladima. Ostali ste sve ove godine dosljedni glazbenom pravcu. Postoje li neka pravila pri izboru pjesama, s obzirom da je Crvena jabuka očito nepogrješiva u tome?

Pogriješio sam par puta, kad sam, recimo, dao pjesmu nekome drugome i taj je napravio hit. To sve ovisi. Ukoliko sebe ne vidim u pjesmi i ne osjećam se dobro dok je pjevam, onda ju ne uzmem, a možda baš nekome upravo ta pjesma leži. Nema tu nikakvih pravila, nego uvijek slušaš taj neki osjećaj i ako mi uz gitaru dobro zvuči, onda je to ono pravo. Moraš se truditi ne pokvariti ono što je lijepo u pjesmi, odnosno, moraš dobiti jednostavnost i ljepotu u jednom. Ljudi se obično prevare, počnu komplicirati i onda naprave katastrofu od pjesme. Dakle, što jednostavnije napraviš, to ti je ljepše. Al' treba doći do jednostavnosti, a to je jako teško.

Nedavno je izašao novi album. Razlikuje li se on po nečemu od prethodnih?

Na novom albumu »Za tvoju ljubav« nalaze se pjesme s ljubavnom tematikom, a

među njima i dva dueta koje smo snimili sa Željkom Bebekom i Sašom Lošićem Lošom. Novina na albumu jest što sada ima šesnaest pjesama, dok smo do sada uvijek imali deset do dvanaest pjesama. Nemamo nekog drugog stila, recimo poput tehno pjesama ili da »repamo«. Dakle, i dalje su u pitanju pjesme na koje je publika do sada navikla.

Ima li neka pjesma šaljivog karaktera, poput one »Jazz Ba«?

Ima, to je pjesma »Gigi-migi«, koja je zapravo parodija na aktualnu društvenu situaciju. U pjesmi se zajedno s nekima od hrvatskih komičara, klapom Sv. Nikola, te Enisom Bešlagićem, koji pjeva i u Jazz Ba, zezamo na račun političara, stilista, ma to je parodija na sve živo.

Kad smo već kod stilista... Sve ove godine ostali ste dosljedni svom imidžu, dakle frizura, starke i crne naočale i danas su vaš zaštitni znak. Je li bilo ikada nagovora da, recimo u cilju promoviranja novoga albuma, promijenite svoj imidž?

Ma kakvi stilisti, mi se sami odijevamo. Po meni su stilisti jedan zatvoreni krug imbecila. Možda ima ljudi koji i znaju nešto o tome, ali ovo što vidim na televiziji, možda od njih stotinu, dvojica znaju nešto. To se inače u Sarajevu zove 'ubleha', dakle kad netko izmisli neku budalaštinu i na temelju toga živi u svom nekom zatvorenom svijetu.

Većina ljudi nađe se kad-tad u situaciji da su zasićeni poslom koji rade i da bi željeli raditi nešto drugo. Jeste li tijekom karijere imali trenutaka kada ste pomislili da bi možda bilo bolje baviti se nečim drugim, a ne pjevanjem?

Ne. Ja sam imao krizu kad sam završio fakultet i kad su me htjeli u odijelo staviti, dakle kad su mi rekli da se prestanem baviti ovim, da je to neozbiljno i da je fakultet to što svi moramo imati. To je bilo u vrijeme kad je Jabuka tek nastajala, ali ako nisi tada završio fakultet i bio u vojsci, onda si bio nitko i ništa, nesposoban. Mada i danas to roditelji traže od svoje djece. Ja sebe ne mogu zamisliti da sjedim negdje u odijelu, od 7 do 3. Ne bi bilo niti koristi od mene. Mi smo svi izvanredno završavali fakultete, i to često po kavanama, možda nije za pohvalu... a moj i nije bio težak, ekonomija... Tako da nije bio problem.

Što su planovi u predstojećem razdoblju? Samo sviraš, koncerte radiš, putuješ. Sad je izašao novi album kojeg promoviramo, a u Slavoniji smo nedavno snimali i spot za pjesmu »Kletva«, koja je otpjevana u duetu s Bebekom. Dakle, klasika...

LINDSTROM & PRINS THOMAS 28. svibnja, Beograd

Posljednje večeri Beogradskog tjedna dizajna publika će imati priliku čuti norveški sastav Lindstrom & Prins Thomas. Bend nastupa sutra, u subotu 28. svibnja, na 25. katu PC »Ušće«, na tradicionalnom partiju kojim se festival zatvara i proslavlja dodjela beogradskog Grand Prix Dizajna. Hans Peter Lindstrom je norveški producent koji nastupa pod nazivom Lindstrom. Često surađuje s producentom Prinsom Tomasom i zajedno čine spomenuti sastav.

Zvijezda MTV afterparty programa bit će poznati austrijski »dizajnerski« DJ Christian Peetz.

THE CULT 4. lipnja, Beograd

The Cult, jedan od najpopularnijih, ali i najosporavanijih sastava iz druge polovice osamdesetih, održat će koncert u Beogradskoj areni 4. lipnja.

Prvi album grupe »Dreamtime« objavljen je na jesen 1984. i bio je, uz singl »Spiritwalker«, veliki hit na neovisnim top listama. »Love«, objavljen godinu dana kasnije, nastavlja u hard rock stilu i dolazi do četvrte pozicije na listama u Britaniji.

Treći album »Electric«, po mnogima je najžešći i najteži do danas. Upravo se na njemu izdvaja singl »Love Removal Machine«, koji bendu stvara fanove i u Americi, a album se 1987. godine nalazi među top 40.

Ipak, tenzije među članovima i dalje traju, tako da bend ponovno mijenja svoj sastav 1988. godine. Tada objavljuju i »Sonic Temple«, najuspješniji album

CULT-a ikada. Album »Ceremony« objavljuju 1991. godine. On dobiva jako slabe kritike i postiže razočaravajuće rezultate. Nakon toga bend novi album izdaje tek 1994. godine. Ponovno dobiva loše kritike, prodaje se loše, tako da se u proljeće 1995. godine razilaze.

Novi Cult s Mattom Sorumom i Martynom LeNobleom, koji se pridružuju lanu Astburyju i Billyju Duffyju, nastupa na Tibetan Freedom festivalu 1999. godine. Bend u ovom sastavu objavljuje 2001. album »Beyond Good and Evil« prije ponovnog povlačenja. Astbury se pridružuje bivšim članovima Doorsa u bendu »Doors of the 21st Century«, kasnije preimenovom u »Riders on the Storm«.

2007. godine objavljuju album »Born Into This«.

ARRESTED DEVELOPMENT 11. lipnja, Beograd

Poznati američki hip hop kolektiv Arrested Development nastupit će 11. lipnja u Domu omladine Beograda. Arrested Development po prvi put nastupaju u regiji, svoju turneju započinju koncertom u Zagrebu 7. lipnja, a završavaju 11. lipnja u Domu omladine Beograda. Nakon Zagreba, turneja ih vodi u Ljubljanu (8. lipnja), Rijeku (9. lipnja) i Sarajevo (10. lipnja).

Arrested Development je američka alternativna hip hop grupa koju su osnovali Speech i Headliner kao pozitivnu, afrocentričku alternativu gangsta rapu popularnom ranih devedesetih godina. Prvi album 3 Years, 5 Months & 2 Days in the Life Of... naziv je dobio po vremenu koje je bilo potrebno da im se ponudi snimanje albuma od početka njihovog djelovanja – točno 3 godine, 5 mjeseci i 2 dana! Ovo izdanje se i danas smatra jednim od remek djela rap muzike, a pjesme Tennessee, People Everyday i Mr. Wendal dospjele su na listu Top 10 singlova. Godine 1993. osvojili su 2 Grammyja – za najboljeg novog izvođača i za najbolje rap izvođenje dua ili grupe, a magazin Rolling Stone proglasio ih je grupom godine! Nakon kratkog razlaza sredinom devedesetih zbog »kreativnih razlika« i Specheve solo karijere, grupa se ponovno okupila i sa stvaranjem ne prestaje do danas.

Osobine njihovog zvuka ostaju jedinstvene - uz The Roots, radi se svakako o hip hop bendu koji najviše polaže na dobro sviranje. Danas nastupaju u osmočlanoj postavi, a spiritualni vođa grupe Baba Oje sa svojih 77 godina najstariji je čovjek koji se bavi hip hopom. Do sada su izdali 9 studijskih albuma.

CINEMA CITY 18. do 25. lipnja, Novi Sad

Međunarodni filmski festival Cinema City u Novom Sadu, na kojem će biti prikazano više od 150 filmova, u petnaestak programskih selekcija, bit će održan od 18. do 25. lipnja.

Pokraj selekcije domaćih filmova »Nacionalna klasa«, za nagrade festivala natjecat će se i aktualna svjetska ostvarenja i pobjednici velikih festivala u programu »Exit point«, kao i niskoproračunski filmovi u programu »Up to 10.000 Bucks«, snimljeni uz proračun manji od 10.000 dolara.

Ove godine bit će uvedena i tri nova programa - »Nobarcode«, ciklus umjetničkih filmova koji se bave istraživanjem suvremene kulture i svijeta, selekcija omiljenih filmova publike velikih svjetskih festivala pod nazivom »360 stupnjeva« i »Hungry Days«, koji čine debitantski filmovi u selekciji redatelja Vladimira Perišića.

Festivalski program čine i muzički, kratki, dječji, angažirani, dokumentarni filmovi, najbolji filmovi iz regije, omaži i retrospektive uglednih domaćih i svjetskih autora, a filmovi će se prikazivati u otvorenim kinima u Dunavskom parku i kod Katoličke porte.

Nova centralna lokacija festivala je renovirano kino Arena Cinepleks, u kojem će se prikazivati filmovi iz natjecateljske selekcije i domaće premijere.

Na Petrovaradinskoj tvrđavi, kao i prethodnih godina, bit će priređen prateći glazbeni program, koji obuhvaća nastupe domaćih i inozemnih bendova i DJ-eva.

preporuka

Felon – »Jasno, nečujno, a suviše glasno« (Slušaj najglasnije!, 2011.)

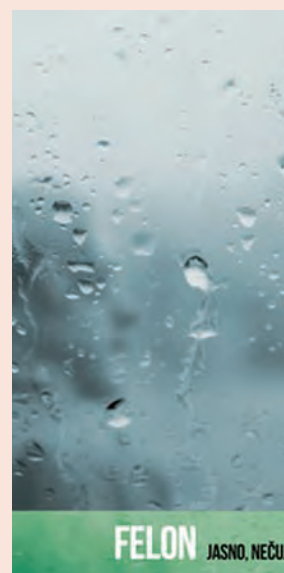
Americana po zagrebački, tako je jedan kritičar opisao prvi album i glazbu hrvatskog kantautora Denisa Kataneca – Felona. Nakon prošlogodišnjeg EP-a »August«, Felon je objavio album pod nazivom »Jasno, nečujno, a suviše glasno« koji je dostupan za besplatno preuzimanje na njegovoj internetskoj stranici <http://felon.bandcamp.com>.

Felon svira americanu, glazbu na akustičnoj gitari s vokalom interpretacijom u prvom planu, i to onu najsvježije generacije (Connor Oberst, David Dondero, Bon Iver...). No, ono što ga, kao i druge spomenute autore, čini specifičnim u kontekstu pop glazbe su emocijama nabijeni »storyteelin« tekstovi u kojima na poseban način opisuje svoj život i događaje u njemu.

Već od uvodne »August«, Felon pokazuje da ima »ono nešto« što čini dobrog suvremenog kantautora. Sljedećim numerama »Promjena« i »Posljednji stih« Felon razrađuje svoje potencijale, »Capablanca« govori kako treba vjerovati u svoje sposobnosti, dok su pjesme pred kraj albuma ipak nešto smirenije (»Sunčev bluz«, »Svima treba san«).

S obzirom na ono što nudi, ali i solidan prijam kod pretežito studentske populacije, Felon (koji ponekad nastupa i s pratećim bendom) bi vrlo lako mogao postati jednim od prvaka hrvatske indie scene, koja se, istini za volju, i ne može pohvaliti jakom ponudom.

D. B. P.

»U boljem svijetu«; režija: Susanne Bier; (Danska, 2010.)

Danska drama koja je dobila Oscara za strani film, priča je o obiteljima uvučenim u svijet sukoba i teških odluka. Anton je liječnik koji privremeno napušta svoj idilični danski gradić i odlazi na rad u afrički izbjeglički centar. U ta dva potpuno različita svijeta on i njegova obitelj suočeni su s konfliktima koji dovode do preteških odluka koje moraju donijeti.

Anton i njegova žena Marianne imaju dva sina i pred razvodom su. Njihovog starijeg sina Eliasa zlostavljaju u školi, a u obranu mu priskače novi dječak u školi, Cristian. Cristianova je majka nedavno umrla i dječak je vidno uznemiren. Eliasa će uvući u svoj svijet osвете s potencijalno tragičnim posljedicama...

Kritičari su ovaj film proglasili »snažnim, intenzivnim i pametnim filmom kojeg ne smijete propustiti«, te »savršeno funkcionalnom dramom sa sjajnim ulogama, divnim slikama, dirljivom glazbom, i više nego jednim razlogom za Oscara«.

Redateljica filma Susanne Bier je jedna od najvažnijih danskih filmskih autorica.

filmski.hr

Nick Vujicic, »Život bez ograničenja«

Koliko je društvo opterećeno predrasudama, ali i isto tako neosjetljivo kad su potrebe osoba s invaliditetom u pitanju, vidljivo je iz gotovo svakodnevnih primjera kršenja njihovih prava. Ipak, svaka od tih osoba osim svojega invaliditeta nosi u sebi mnoštvo kvaliteta koje kod nekih budu na vrijeme prepoznate i razvijene, a mnogi, zbog lošega sustava, nemaju priliku to i pokazati.

Dojmla me se stoga knjiga Nicka Vujicica »Život bez ograničenja« koju je nedavno izdala zagrebačka Planetopija. Riječ je o autobiografiji koja govori o mladiću od dvadeset i sedam godina, rođenom u Australiji s poremećajem poznatim kao sindrom tetra-amelia (bez udova). Svoju autobiografiju Nick, među ostalim, započinje riječima: »Rođen sam bez udova, ali me moje okolnosti ne sputavaju... Jedna od mojih najpopularnijih videosnimki na web-stranici YouTube prikazuje kako vozim skateboard, surfam, sviram, udaram lopticu za golf, padam, ustajem, govorim pred publikom i, najbolje od svega, kako me grle razni iznimni ljudi. Sve u svemu, to su prilično obične aktivnosti za koje je gotovo svatko sposoban, zar ne? Zašto je tada, po vašem mišljenju, ta videosnimka pogledana milijun puta? Prema mojoj teoriji, ljudi je žele pogledati jer ja, unatoč svojim tjelesnim ograničenjima, živim kao da granice za mene ne postoje.« U autobiografiji iskreno progovara o svim poteškoćama s kojima su se morali suočiti on i njegova obitelj, te kako je, unatoč svoj boli i poniženjima, uspio nadići svoj hendikep i ostvariti ne samo samostalni, nego i ispunjen život.

Iskreno vjerujem da je i ovaj mali uvod dovoljan poticaj da knjigu nabavite i pročitate.

Željka Zelić

7-10 JULY 2011

NOVI SAD, SERBIA
PETROVARADIN FORTRESS

ARCADE FIRE | PULP | PORTISHEAD | Grinderman

;UNDERworld. | deadmau5 UNHOOKED | Sedde legrand

MAGNETIC MAN | BEIRUT | TIGA | James Zabiela

digitalism | DJ SNAKE | PAUL KALKBRENNER

JORIS VOORN | STEVE AOKI | MARCO CAROLA

HADOUKEN! | JOACHIM GERRAUD | GRAMOPHONEDZIE

tINI + MORE ACTS To Be Announced